तामहमुपस्थितम् । भगवन् ! लोकपालत्वमिच्छेयं लोकरक्षणम् । अथाब्रवीद्वैश्रवणं परितुष्टेन चेतसा । ब्रह्मा सुरगणैः सार्धं बाढमित्येव हृष्टवत् । अहं वै लोकपालानां चतुर्थं स्रष्टुमुद्यतः । यमेन्द्रवरुणानाञ्च पदं यत्तव चेप्सितम् । तद्गच्छ वत्स ! धर्मज्ञ ! निधीशत्वमवाप्नुहि । शक्राम्बुपयमानाञ्च चतुर्थस्त्वं भविष्यसि । एतच्च पुष्पकं नाम विमानं सूर्यसन्निभम् । प्रतिगृह्णीष्व यानार्थं त्रिदशैः समतां व्रज । स्वस्ति तेऽस्तु गमिष्यामः सर्व एव यथागतम् । कृतकृत्या वयं तातः दत्त्वा तव वरद्वयम् । इत्युक्त्वा स गतो ब्रह्मा स्वस्थानं त्रिदशैः सह । गतेषु ब्रह्मपूर्वेषु देवेष्वथ नभस्तलम् । धनेशः पितरं प्राह प्राञ्जलिः प्रयतात्मवान् । भगवन् ! लब्धवानस्मि वरमिष्टं पितामहात् । निवासनं न मे देवो विदधे स प्रजापतिः । तं पश्य भगवन् ! कञ्चिन्निवासं साधु मे प्रभो ! । न च पीड़ा भवेद्यत्र प्राणिनोयस्य कस्य चित् । एवमुक्तस्तु पुत्रेण विश्रवा मुनिपुङ्गवः । वचनं प्राह धर्मज्ञः श्रूयतामिति सत्तम ! । दक्षिणस्योदधेस्तीरे त्रिकूटो नाम पर्वतः । तस्याग्रे तु विशाला सा महेन्द्रस्य पुरी यथा । लङ्का नाम पुरी रम्या निर्मिता विश्वकर्मणा । राक्षसानां निवासार्थं यथेन्द्रस्यामरावती । तत्र त्वं वस भद्रन्ते लङ्कायां नात्र संशयः । हेमप्राकारपरिखायन्त्रशस्त्रसमावृता । रमणीया पुरी सा हि रुक्मवैदूर्यतोरणा । राक्षसैः सा परित्यक्ता पुरा विष्णुभयार्दितैः । शून्या रक्षोगणैः सर्वै रसातलतलङ्गतैः । शून्या संप्रति लङ्का सा प्रभुस्तस्या न विद्यते । स त्वं तत्र निवासाय गच्छ पुत्र ! यथासुखम् । निर्दोषस्तत्र ते वासो न बाधस्तत्र कस्य चित् । एतच्छ्रुत्वा स धर्मात्मा धर्मिष्ठं वचनं पितुः । निवासयामास तदा लङ्कां पर्वतमूर्धनि । नैर्ऋतानां सहस्रैस्तु हृष्टैः प्रमुदितैः सदा । अचिरेणैव कालेन संपूर्णा तस्य शासनात् । स तु तत्रावसत् प्रीतो धर्मात्मा नैर्ऋतर्षभः । समुद्रपरिखायां स लङ्कायां विश्रवात्मजः । काले काले तु धर्मात्मा पुष्पकेण धनेश्वरः । अभ्यागच्छद्विनीतात्मा पितरं मातरञ्च ह ।"

कुवेरक पु० कुवेर इव कायति कै—क । १नन्दीवृक्षे अमरः स्वार्थे क । २धनदे३नन्दीवृक्षे मेदि०४अर्हदुपासकभेदे हेम०

कुवेराक्षी स्त्री० कुवेरस्याक्षीव पिङ्गपुष्पत्वात् षच् समा० ङीष् । १पाटलावृक्षे अमरः २लताकरञ्जो राजनि०

कुवेराचल पु० ६त० । कैलासपर्वते त्रिका० कुवेरपर्वतादयोऽप्यत्र पु० [ला—क । उत्पले हेमच०

कुवेल न० कुवेषु जलजपुष्पेषु मध्ये ईं शोभां लाति—

कुवैद्य पु० कुगतिस० । सुश्रुताद्युक्तक्रियोल्लङ्घनेन स्वेच्छया विपरीताचारिणि वैद्ये तल्लक्षणदोषादिकं सुश्रुते उक्तं यथा "यस्तु केवलशास्त्रज्ञः कर्म्मस्वपरिनिष्ठितः । स मुह्यत्यातुरम्प्राप्य प्राप्य भीरुरिवाहवम् । यस्तु कर्म्मसु निष्णातो धार्ष्ट्याच्छास्त्रबहिष्कृतः । स सत्सु पूजां नाप्नोति वधं चार्हति राजतः । उभावेतावनिपुणावसमर्थौ स्वकर्म्मणि । अर्द्धवेदधरावेतावेकपक्षाविव द्विजौ । ओषध्योऽमृतकल्पास्ते शस्त्राशनिविषोपमाः । भवन्त्यज्ञैरुपहतास्तस्मादेतौ विवर्जयेत् । छेद्यादिष्वनभिज्ञो यः स्नेहादिषु च कर्म्मसु । स निहन्ति जनं लोभात् कुवैद्यो नृपदोषतः । यस्तूभयज्ञो मतिमान् स समर्थोऽर्थसाधने । आहवे कर्म्म निर्वोढुं द्विचक्रः स्यन्दनो यथा" "कुवैद्ये कितवे शठे । चाटचारणदासेषु दत्तं भवति निष्फलम्" स्मृतिः

कुश द्युतौ इदित् वा चुरा० पक्षे भ्वादि०पर०सक० सेट् । कुंशयति ते कुंशति अचुकुंशत्—त अकुंशीत् । कुंशयां बभूव आस चकार चक्रे चुकुंश । प्रनिकुंशति

कुश श्लेषे दि० पर०सक० सेट् । कुश्यति । अकुशत्—अकोशीत् । चुकोश । कुक्षिः कोशः

कुश पु०न० कौ शेते शी—क, कुं पापं श्यति शो—ड वा । १स्वनामख्याते तृणे अमरः । "कुशोन्मृष्टगर्भक्लेदवति २रामसुते 'रिपुनागाङ्कुशं कुशमिति" रघुः । ३योत्त्रे, च पु० मेदि० घृतसमुद्रेणावृते ४द्वीपभेदे पु० । ५जले न० मेदि० । कुशेशयः । ६सर्पोदरे शङ्कराचार्य्यः "कौशं बर्हिः" कात्या० १।२।१२ तस्यासंस्कृतकुशार्थतामाह "बर्हिःकौशं कुशा दर्भाः तस्येदं कौशं कुशमात्रमेव बर्हिःशब्देनोच्यते न संस्काराः, कुतः ? अन्वयव्यतिरेकाभ्यां जातिवाचित्वाद्बर्हिःशब्दस्य, यत्र यत्र बर्हिःशब्दप्रयोगस्तत्रतत्र जातिरित्यस्या व्याप्तेर्लोके वेदे च नास्ति व्यभिचारः, संस्कारव्याप्तेस्तु लौकिकप्रयोगे व्याभिचारो दृश्यते क्वचिद्देशविशेषे लौकिकव्यवहारे जातिमात्रमुपजीव्य विना संस्कारं बर्हिःशब्दः प्रयुज्यते बर्हिरादाय गावो गता इति तस्माज्जातिवाची बर्हिःशब्दः । असंस्कृतं कुशमात्रं बर्हिःशब्देनोच्यत इत्यर्थः । प्रयोजनं बर्हिषि प्राञ्च्युदञ्चि च प्रास्यती